

GEÇİCİ VERGİ VE GEÇİCİ VERGİDE DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

Feyzullah DURGUT (*)

I - GİRİŞ

Gelir Vergisi Kanunu'nda vergilendirme dönemi takvim yılı, Kurumlar Vergisi Kanunun 16. maddesine göre ise vergilendirme dönemi hesap dönemi olarak belirlenmiştir. Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerin vergilendirme dönemi ise; belirlenen özel hesap dönemleridir. Gerçek ve tüzel kişilerin bir takvim yılı veya hesap dönemi içerisinde elde ettikleri kazançlar üzerinden alınan vergiler, izleyen yıl içerisinde beyan edilmekte ve ödenmektedir. Kazanç üzerinden alınan bu vergilerin kamu gelirlerine dönüşmesi uzun zaman aldığından peşin vergi alınması ihtiyacı doğmuş ve Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 120. maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32. maddesinde, gerçek usulde ticari kazanç sahipleri ve serbest meslek erbabı ile Kurumlar Vergisi mükellefleri için, bir sonraki yılda verecekleri yıllık Kurumlar Vergisi/Gelir Vergisi beyanlarına göre hesaplanacak olan kurum veya gelir vergisinden mahsup edilmek üzere; cari vergilendirme dönemi içerisinde geçici vergi ödenmesi hükme bağlanmıştır. Geçici vergi; nihai bir vergileme sistemi olmayıp sadece takvim yılı veya hesap dönemi takip eden yıl içerisinde ödenecek olan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilecek bir vergidir. Bu uygulama ile vergisi kaynakta kesilerek peşin alınan mükellefler ile vergilerini ertesi yıl ödeyen

mükellefler arasındaki eşitsizlik giderilmeye çalışılmış ayrıca verginin geç ödenmesinden kaynaklanan enflasyon etkisinin azaltılması ve vergilerin kamu gelirlerine dönüştürülmesinin hızlandırılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmamızda; 10.12.1988 gün ve 20015 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3505 sayılı Kanunla, gelir vergisi sistemimizde yer alan "Dahili Tevkifat" esasını yürürlükten kaldırılarak yerine getirilen ve günümüze kadar bir çok değişikliğe uğrayan geçici vergi uygulaması hakkında genel bilgiler verilecek, ayrıca geçici vergi uygulamasında dönem sonu işlemleri ile ilgili olarak da ayrıntılı açıklamalarda bulunulacaktır.

II – GEÇİCİ VERGİNİN ESASLARI

1. Geçici Vergi Mükellefleri

Basit usulde vergilendirilenler hariç ticari kazanç sahipleri, serbest meslek erbabı ve kurumlar vergisi mükellefleri geçici vergi ödemek zorundadırlar.

Adi ortaklıklar ve kollektif şirketler ile adi komandit şirketler ortaklık olarak gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmadıklarından geçici vergi mükellefi de değildirler. Ancak, adi ortaklıklar ile kollektif şirketlerde ortakların, komandit şirketlerde komandite ortakların şirketten aldıkları kazançlar, şahsi ticari veya mesleki kazanç sayıldığından geçici verginin konusuna girmektedir. Eshamlı komandit şirketlerde komandite ortağın kazançtan aldığı pay

(*) Vergi Denetmen Yard.

şahsi ticari kazanç hükmündedir. Bu nedenle kazançtan komandite ortağın payına düşen kısım, komandit tarafından şahsi ticari kazanç olarak beyan edilecektir. Komanditer ortağın payına düşen kısım ise; eshamlı komandit şirketin geçici vergi matrahı olarak beyan edilecektir.

Kurumlar Vergisi Kanunun 32. maddesine göre; Türkiye’de işyeri veya daimi temsilcisi bulunan dar mükellefiyete tabi kurumlar, ticari veya zira-i kazançları ile sınırlı olarak bu faaliyetleri dolayısıyla geçici vergi ödeyeceklerdir. Ayrıca Gelir Vergisi Kanunu’nun mükerrer 120 . maddesinde düzenlenen geçici vergi ile ilgili hükümde tam yada dar mükellef ayrımı yer almamıştır. Bu nedenle ticari veya mesleki kazanç elde eden ve bu kazançlarını yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan etmek zorunda olan gerçek kişilerinde geçici vergi ödemeleri gerekmektedir.

Yukarıda sayılanlardan olmakla beraber, gelir veya kurumlar vergisinden muaf olanlar geçici vergi ödemeyeceklerdir. Bunlardan muafiyet şartlarını kaybedenler, mükellef oldukları tarihten itibaren geçici vergi ödemekle yükümlü olacaklardır.

2. Geçici Vergi Ödemeyecek Olanlar

Zirai kazanç sahipleri ile ücret, menkul ve gayrimenkul sermaye iradı, diğer kazanç ve irat elde eden gelir vergisi mükelleflerinin geçici vergi ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ayrıca; yıllara sari inşaat ve onarım işi yapanların, münhasıran bu kazançları nedeniyle, noter bulunmayan yerlerde Adalet Bakanlığı’nca geçici yetkili noter yardımcısı olarak görevlendirilenlerin münhasıran bu kazançları nedeniyle, basit usulde vergilendirilen ticari kazanç sahipleri ve Gelir Vergisi Kanunu’nun 18.maddesinde uyarınca kazançları istisna edilen serbest meslek erbabının geçici vergi ödememe yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ancak mükellefler, yıllara sari inşaat ve onarma veya geçici yetkili noter yardımcılığı işlerinden elde ettikleri kazançları dışında kalan ticari veya mesleki kazançları için geçici vergi ödemek zorundadırlar.

3. Geçici Vergi Dönemleri

Geçici vergi, ilgili hesap döneminin üçer aylık dönemleri itibariyle beyan edilecektir. Buna göre,

bir hesap dönemi ile ilgili olarak 4 ayrı geçici vergi dönemi söz konusudur. Geçici vergi dönemleri, hesap dönemi takvim yılı olanlar ile kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenler bakımından farklılık göstermektedir.

3.1. Hesap Dönemi Takvim Yılı Olanlar

Hesap dönemi takvim yılı olan mükellefler için geçici vergi dönemleri aşağıda belirtildiği gibi olacaktır.

Birinci dönem; Ocak-Şubat-Mart,
İkinci dönem; Nisan-Mayıs-Haziran,
Üçüncü dönem; Temmuz- Ağustos-Eylül,
Dördüncü dönem; Ekim-Kasım-Aralık.

Geçici vergi dönemleri üçer aylık olmakla birlikte, beyan edilecek kazancın hesaplanmasında 3, 6, 9 ve 12 aylık mali tablolar esas alınacaktır. Örneğin, üçüncü döneme ilişkin geçici vergi; Ocak-Eylül dönemine ilişkin olarak çıkarılacak 9 aylık mali tablolara göre bulunan kazanç üzerinden hesaplanan vergiden, birinci ve ikinci dönemlerde ödenmesi gereken geçici vergilerin indirilmesiyle bulunacaktır.

3.2. Kendilerine Özel Hesap Dönemi Tayin

Edilenler

Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilen mükellefler için geçici vergi dönemleri, özel hesap döneminin başlangıç tarihinden itibaren üçer aylık dönemler olacak ve yukarıdaki esaslar çerçevesinde geçici vergi hesaplanacaktır. Örneğin özel hesap dönemi 1 Haziran - 31 Mayıs olan mükellefin geçici vergi dönemleri;

Birinci dönem; Haziran – Temmuz – Ağustos,
İkinci dönem; Eylül – Ekim – Kasım,
Üçüncü dönem; Aralık – Ocak – Şubat,
Dördüncü dönem; Mart - Nisan – Mayıs, olacaktır.

3.3. İşe Başlama, İş Bırakma ve Hesap Döneminin Değişmesi

İşe başlama, işi bırakma veya hesap döneminin değişmesi gibi üç aydan kısa olan vergilendirme dönemlerinde;

- İşe başlamada, işe başlanılan tarihin içinde bulunduğu dönemin sonuna kadar olan süre,

- İşi bırakma veya tasfiye hallerinde işin bırakıldığı veya tasfiyeye girildiği tarihe kadar olan süre,
- Hesap döneminin değişmesi halinde yeni hesap döneminin başladığı tarihe kadar olan süre,
- ayrı bir vergilendirme dönemi sayılacaktır.

Örneğin, öteden beri hesap dönemi takvim yılı olan bir mükellefe, isteği üzerine 1 Temmuz – 30 Haziran özel hesap dönemi olarak tayin edilmiştir. Geçici vergi uygulamasında, bu mükellefin ilk özel hesap döneminin başına kadar olan altı aylık sürenin ilk üç ayı bir vergilendirme dönemi (1. dönem), kalan üç aylık süre (1 Nisan – 30 Haziran) ise ayrı bir vergilendirme dönemi (2. dönem) olarak kabul edilecektir. Buna göre, özel hesap döneminin başladığı 1 Temmuz tarihinden 30 Eylül tarihine kadar olan süre, özel hesap dönemine ilişkin ilk geçici vergi dönemi olacaktır.

3.4. İşi Bırakan veya Tasfiyeye Giren Mükellefler

Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120'nci maddesi hükmü uyarınca, işin bırakılması halinde işin bırakıldığı dönemi izleyen dönemler için geçici vergi ödenmeyecektir.

Buna göre, işi bırakan gelir vergisi mükellefleri, işin bırakıldığı tarihi içeren dönemden sonraki dönemler için geçici vergi beyannamesi vermeyeceklerdir. Örneğin, Şubat ayında işi bıraktığını vergi dairesine bildiren bir gelir vergisi mükellefi, Ocak ve Şubat ayındaki faaliyetleri dolayısıyla elde ettiği kazancı üzerinden hesaplayacağı vergiyi Mayıs ayının 14. günü akşamına kadar bağlı olduğu vergi dairesine beyan edecektir. İşin bırakıldığı dönemi izleyen dönemlerde geçici vergiye tabi bir kazanç olmaya- cağından geçici vergi beyannamesi de verilmeyecektir.

Bilindiği üzere kurumlar, yetkili organlarının veya mahkemelerin kararı ile tasfiye edilirler. Kurum yetkili organınca tasfiyeye karar verilmesi halinde tasfiyenin Ticaret Siciline tescil edilmesi gerekir. Bu şekilde tasfiyeye giren kurumlar, Ticaret Sicili Memurluğundan alacakları tasfiyeye girildiğinin tescil edildiğini belirten bir belgeyi, mahkeme kararıyla tasfiyeye giren kurumlar ise mahkemeden alacakları tasfiyeye girildiğini belirten kararı tasfiyeye giriş bilançosu ile birlikte bağlı bulundukları vergi dairesine

ibraz edeceklerdir. Kurumlar, tasfiyeye girdikleri tarihi ihtiva eden geçici vergi dönem kazançları üzerinden geçici vergi ödeyecekler, bu dönemden sonra geçici vergi beyannamesi vermeyeceklerdir.

Tasfiye döneminde, şirket varlıklarının paraya çevrilmesi, alacaklarının tahsili, borçların ödenmesi ve artan kısmın paylaşılması esastır. Bu nedenle, tasfiyeye giren kurumlar, tasfiye döneminde geçici vergi ödemeyeceklerdir. Bununla birlikte, kurumlar tasfiye ile ilgili faaliyetleri dışında ticari faaliyette bulunmaları veya tasfiyeden vazgeçmeleri halinde, bu tarihten itibaren geçici vergi mükellefiyeti doğacaktır.

Geçici vergi beyannamesinin verilme süresinden önce aynı dönemi içeren gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi halinde, bu dönem için ayrıca geçici vergi beyannamesi verilmeyecektir.

Örneğin, birleşme ve devir hallerinde, birleşme ve devir tarihi itibarıyla hukuki varlığı sona eren kurumların birleşme karı veya devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar için 30 gün içinde beyanname verilmesi gerektiğinden, hukuki varlığı sona eren kurumlar, birleşme veya devir tarihinin içinde bulunduğu dönemler için geçici vergi beyannamesi vermeyeceklerdir.

4. Geçici Verginin Hesaplanması, Beyanı, Ödenmesi ve Mahsubu

4.1. Geçici Verginin Hesaplanması

Geçici vergi, ilgili hesap döneminin üçer aylık kazançlarına, gelir vergisi mükellefleri için Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan tarifenin ilk gelir dilimine uygulanan oranının (%15), kurumlar vergisi mükellefleri için ise kurumlar vergisi oranı ile aynı yani % 20 oranının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

Mükellefler, ödeyecekleri geçici vergi tutarını hesaplamak için öncelikle ilgili hesap döneminin 3, 6, 9 ve 12 nci ayların sonu itibarıyla ticari, mesleki kazançlarını veya kurum kazançlarını, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesi hükmüne göre ve ilgili mevzuat hükümlerine göre belirleyeceklerdir.

Hesaplanan geçici vergiden varsa o hesap dönemi ile ilgili olarak daha önce ödenmiş geçici vergi

ve geçici vergiye tabi kazançlarla ilgili olarak tevkif edilmiş vergiler mahsup edilecektir. Mahsuptan sonra kalan tutar o dönem için ödenmesi gereken geçici vergi olacaktır.

4.2. Geçici Verginin Beyanı ve Ödenmesi

Mükellefler tarafından hesaplanan geçici vergi, ilgili olduğu üç aylık dönemi izleyen ikinci ayın (04.04.2007 tarihinden geçerli olmak üzere) 14'üncü günü akşamına kadar, geçici vergi beyannamesi ile beyan edilecek ve aynı ayın 17'nci günü akşamına kadar tahakkuk eden verginin ödemesi yapılacaktır.

Örneğin, vergilendirme dönemi takvim yılı olan bir kurumlar vergisi mükellefi Haziran-Eylül dönemine ilişkin geçici vergi beyannamesini Kasım ayının 14'üncü günü akşamına kadar bağlı bulunduğu vergi dairesine verecek, ödenmesi gereken bir geçici verginin bulunması halinde bu tutarı da aynı ayın 17'nci günü akşamına kadar ödeyecektir.

Diğer yandan, üzerinden geçici vergi ödenecek kazançla ilgili olarak geçici vergi dönemi içerisinde tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, beyanname üzerinde gösterilmek ve aşağıda belirtilen şekilde belgelendirilmek koşuluyla hesaplanan geçici vergiden mahsup edilecektir.

Tevkif suretiyle ödenen vergi, vergi sorumlusunun adı, soyadı ve varsa unvanı, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası ile yapılan ödemenin nevi, tutarı ve tevkif edilen vergiyi gösterir mükellef tarafından düzenlenecek bir liste ile belgelendirilecektir.

Bir geçici vergi döneminde tevkif suretiyle kesilen vergiler hesaplanan geçici vergi tutarından fazla ise, artan tutar izleyen geçici vergi dönemlerinde hesaplanacak vergiden mahsup edilecektir.

Geçici vergiden mahsup edilecek tevkif edilmiş vergilerin, geçici vergiye tabi kazançlarla ilgili olması gerekmektedir. Örneğin, geçici verginin konusuna girmeyen, Gelir Vergisi Kanununun 42 nci maddesinde belirtilen kazançlarla ilgili olarak yapılan tevkifatların, geçici vergiye tabi olan diğer kazançlar üzerinden hesaplanacak geçici vergiden mahsubu mümkün bulunmamaktadır.

4.3. Geçici Verginin Mahsubu

Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden, ilgili hesap döneminin üçer aylık dönemlerine ilişkin olarak ödenen geçici vergiler mahsup edilecektir.

Mahsup işleminin yapılabilmesi için, üçer aylık dönemler halinde tahakkuk ettirilmiş geçici verginin mutlak suretle ödenmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla üçer aylık dönemler itibarıyla tahakkuk ettirilmiş ancak ödenmemiş bulunan geçici verginin yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilmesi mümkün değildir.

Üçer aylık kazançlar üzerinden tahakkuk ettirilmiş ancak tahsil edilmemesi dolayısıyla yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup imkanı bulunmayan geçici vergi tutarları terkin edilecektir. Terkin edilen geçici vergi tutarına, vade tarihinden terkin edilmesi gereken tarihe kadar gecikme zammı uygulanacaktır.

Ödenen geçici vergi tutarının, geçici verginin ilgili olduğu döneme ilişkin olarak verilen beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden fazla olması halinde; mahsup edilemeyen tutar, mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilecektir. Bu mahsuba rağmen arta kalan bir miktarın bulunması halinde, kalan kısım mükellefin o yılın sonuna kadar yazılı olarak başvurması kaydıyla kendisine nakden iade edilecektir.

5. Re'sen veya İkmalen Tarhiyat ve Ceza Uygulanması

Geçici verginin % 10'u aşan tutarda eksik beyan edildiğinin tespit edilmesi halinde, % 10'u aşan kısım re'sen veya ikmalen tarhiyata konu olacaktır. Bu durumda, tarh edilecek ek vergi için vergi ziyaı cezası ve gecikme faizi uygulanacaktır. İkmalen veya re'sen tarhiyata konu matrah farkının Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde belirtilen fiil ve işlemlerden kaynaklanması halinde, ayrıca söz konusu madde hükmüne göre ceza uygulanacaktır. Mahsup süresi geçtikten sonra kesinleşen geçici vergiler terkin edilir, ancak gecikme faizi ve ceza tahsil edilir.

Örneğin; A Ltd. Şti.'nin 2007/II. dönem kurum geçici beyanı özet bilgileri aşağıdaki gibidir.

Dönemi (2007)	II. Dönem
Ticari Kazanç	750.900,00
Kanunen Kabul Edilmeyen Gid.	6.470,05
Mali Kar	757.370,05
Geçmiş Yıl Zararları	0,00
İndirimler Toplamı	0,00
Geçici Vergi Matrahı	757.370,05
Hesaplanan Geçici Vergi	151.474,01
Önceki Dön. Hes. Geçici Vergi	70.711,47
Ödenmesi Gereken Geçici Vergi	80.762,54
Mahsup Edilecek Tevkifat Tutarı	0,00
Ödenecek Geçici Vergi	80.762,54
Sonraki Dön.Dev. Tevkifat Tutarı	0,00

Mükellef kurumun Haziran/2007 döneminde 150.000.- YTL. tutarında hasılatını kayıt ve beyan dışı bıraktığı tespit edilmiştir. Buna göre mükellefin olması gereken 2007/II. dönem kurum geçici vergi beyanı aşağıdaki gibi olacaktır.

(2007)	II. Dönem
Beyan Edilen Geçici Vergi Matrahı	757.370,05
İnceleme Sonucu Bulunan Kazanç Farkı	150.000,00
Olması Gereken Geçici Vergi Matrahı	907.370,05
Tarhiyat Konusu Olmayan Kısım (%10)	90.737,01
Re'sen Tarhiyata Konu Geçici Vergi Matrahı	816.633,05
Hesaplanan Geçici Vergi	163.326,61
Önceki Dönemde Hesaplanan Geçici Vergi	70.711,47
Bu Dönemde Tarh Edilecek Geçici Vergi	92.615,14
Beyan Üzerine Tarh Edilen Geçici Vergi	80.762,54
Re'sen Tarh Gereken Geçici Vergi	11.852,60

Yukarıda ki hesaplamada GVK mük. 120. maddede belirlenen hüküm Tarhiyat konusu olmayan kısım değildir. Bu %10'luk kısım mükellefler hakkında yapılan incelemelerde dikkate alınmak üzere %10 yanılma payını ifade etmektedir.

6. Geçici Vergi Beyannamesine Ekleniecek Belgeler

6.1. Bilanço Esasında Defter Tutan Mükellefler

Bilanço esasında defter tutan mükellefler verecekleri geçici vergi beyannamesine, geçici verginin ilgili olduğu dönem sonu itibariyle çıkaracakları gelir tablosunu ekleyeceklerdir.

Söz konusu gelir tablosu, dönem sonu işlemler kayıtlarda gösterilmeksizin geçici vergi döneminin son günü itibariyle çıkarılacak mizandan hareketle düzenlenebilecektir. Bu durumda, dönem sonunda yapılması gereken işlemlere ilişkin olarak yasal defter kayıtları dışında yapılan hesaplamalar ve mizan, istenildiğinde ibraz edilmek üzere muhafaza edilecektir.

6.2. İşletme Defteri veya Serbest Meslek Kazanç Defteri Tutan Mükellefler

İşletme defteri tutan mükellefler geçici vergi beyannamelerine, beyannamelerinin ilgili olduğu dönemin son günü itibariyle çıkaracakları işletme hesabı özetini ekleyeceklerdir.

Serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler ise, beyannamelerinin ilgili olduğu dönemin son günü itibariyle çıkaracakları ve dönem içinde elde edilen gayri safi hasılat, yapılan gider ve dönem kar veya zararını gösteren serbest meslek kazanç bildirimini beyannamelerine ekleyeceklerdir

III – GEÇİCİ VERGİYE ESAS KAZANCIN HESAPLANMASINDA DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

1. Geçici Vergiye Esas Kazancın Tespiti

Mükellefler, vergilendirme dönemleri itibariyle geçici vergiye tabi kazançlarının belirlenmesinde, ticari veya mesleki kazancın tespitine ilişkin olarak Gelir Vergisi Kanununda yer alan hükümlere uymak zorundadırlar.

Kurumlar vergisi mükellefleri, dönem kazançlarının belirlenmesinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç (zirai kazanç elde edenler zira-i kazanç hükümleri dahil) hakkındaki hükümlerinin yanı sıra, safi kurum kazancının tespitine ilişkin olarak Kurumlar Vergisi Kanununda yer alan hükümleri de dikkate alacaklardır. Dar mükellef kurumlar sadece ticari ve/veya zirai kazanç elde etmeleri halinde geçici vergi mükellefi olurlar ve kazançları da tam mükellef kurumların kazançları gibi belirlenir.

Geçici vergiye ilişkin kazançların hesaplanmasında da, dönemsellik esasına uyulacağı tabiidir. Örneğin, ilk üç aylık kazancın tespitinde 1 Ocak tarihinde ödenen 1 yıllık kira bedelinin, sadece ilk üç aya isabet eden kısmı dikkate alınacaktır.

Geçici vergiye esas kazançların tespitinde, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ilişkin hükümlerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Değerleme işlemleri ise geçici vergi döneminin kapandığı tarih itibariyle yapılacaktır.

Geçici vergiye esas kazancın tespitinde değerlendirme işlemlerine ilişkin olarak aşağıdaki hususlara

Geçici vergiye esas kazancın tespitinde değerlendirme işlemlerine ilişkin olarak aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

1.1. Hazır Değerler

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 284. maddesine göre; Türk parası itibari değerle yani yazılı değerleri ile değerlendirilir.

Uygulamada çekler nakit gibi işlem gördüğünden YTL cinsinden olan çeklerin itibari değerle değerlendirilmesi gerekmektedir. Hukuken mümkün bulunmamakla birlikte, keşide tarihi ileriki bir tarih yazılmak suretiyle çeklere vade konulmaktadır. Çekler görüldüğünde, keşide günü olarak gösterilen günden önce ibraz edilen çekler (ileri tarihli çek), ibraz günü ödenir. Çok yaygın olarak ticari hayatta kullanılan bu işlem vadeli çeklerde dönem sonu gerçek değerine indirgeme (reeskont) uygulamasını gündeme getirmektedir. Vadeli çekler Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'na göre reeskonta tabi tutulabilmekte ancak reeskont gelir veya gideri Vergi Usul Kanunu açısından cari dönem mali kazancının tespitinde dikkate alınamamaktadır. Alınan çeklerin reeskont işlemine tabi tutulması sonucu oluşan reeskont faiz giderleri mali kazancın tespitinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaktır.

Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinde, yabancı paraların borsa rayici ile değerlendirileceği ve bu hükmün yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da cari olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, geçici vergiye tabi kazançların tespitinde yabancı paralar ile yabancı para cinsinden olan alacak ve borçların bu hüküm dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak değerlemede T.C. Merkez Bankası'na Resmi Gazetede geçici vergi döneminin kapandığı tarih itibariyle yayımlanan döviz alış kurları esas alınacaktır. (Bu kısım oldukça eksiktir. kasa hesabının da yabancı paralar gibi değerlendirileceği VUK'un 284. maddesinde hüküm altına alınmıştır aynı zamanda VUK 28. maddeye göre paraların değerlendirilmesine ilişkin olarak yayımlanan birçok tebliğ bulunmaktadır. Bu tebliğlere göre

31/01/2002 tarih yayımlı 303 Seri No'lu Vergi

Usul Genel tebliğinde:

"Borsada rayici olmayan yabancı paraların, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu gereğince 2001 yılı için yapılacak değerlemelerine esas olmak üzere, aynı Kanunun 280 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan hükümlere dayanılarak tespit olunan kurlar aşağıda gösterilmiştir.

Borsada rayici olmayan yabancı paraların ve bu paralarla olan senetli ve senetsiz alacak ve borçların değerlendirilmesinde 2001 yılı sonu itibariyle bu kurlar uygulanacaktır.

Öte yandan, 130 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği(1) ile 217 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde(2) belirtildiği üzere değerlendirme günü itibariyle Bakanlığımızca kur ilan edilmediği durumlarda T.C. Merkez Bankası'na ilan edilen kurların esas alınması gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak değerlemelerde efektif cinsinden yabancı paralar için efektif alış kurunun (bulunmaması halinde döviz alış kurunun), döviz cinsinden yabancı paralar içinse döviz alış kurunun uygulanacağı tabidir.

şeklinde yapılmış olan açıklamaya istinaden Maliye Bakanlığınca değerlendirme gününe ilişkin olarak ilan edilmeyen yabancı para kurları için Merkez Bankası'na ilan edilen kurlar dikkate alınacaktır.

Bununla birlikte merkez bankası'na geçici vergi dönemlerinde dikkate alınacak olan ilan edilecek kur'un Resmi Gazetede yayımlanacağına dair hüküm Gelir Vergisi Kanunu' nun 217 Seri No' lu Genel Tebliğine bulunmaktadır.)

1.2. Menkul Kıymetler

Menkul Kıymetlerin değerlemesine ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu'nun 279. maddesinde belirlenen esaslar geçici vergi yönünden de uygulanacaktır. Borsa rayici ile değerlendirilecek menkul kıymetlerde, geçici vergi döneminin son günü için geçerli olan borsa rayici esas alınacaktır. Borsa rayici ile değerlendirilecek bir menkul kıymetin borsada rayici bulunmuyorsa değerlendirme; iktisap tarihinden geçici vergi döneminin son gününe kadar geçen süreye isabet eden fark veya kazanç alış bedeline ilave edilerek yapılır. Değerleme konusu yapılan menkul kıymet

içerisinde bulunulan günde veya hesap döneminde iktisap edilmemişse, gelir veya kurumlar vergisi yönünden bir önceki dönem sonundan geçici vergi döneminin son gününe kadar olan süreye isabet eden gelir dikkate alınacaktır.

Menkul kıymetlerin değerlemesinde alış bedeli ile değerlenenlerin değer artış gelirleri “vergiye tabi olmayan gelir”, değer azalışları da “kanunen kabul edilmeyen gider” sayılmaktadır. Borsa rayici ile değerlenenlerde ise; değer artışları vergi mevzuatı açısından kanunen kabul edilen gelir sayılır.

SPK mevzuatı açısından yıl içinde sürekli değer kaybeden hisse senetleri için karşılık ayrılmaktadır. Ancak Vergi Usul Kanunu açısından hisse senetleri alış bedeli ile değerlendirildiğinden, hisse senetleri için ayrılan değer düşüklüğü karşılığı “kanunen kabul edilmeyen gider” sayılmaktadır. Tersine hisse senedinin değerleme gününde ortaya çıkan değer artışları “vergiye tabi olmayan gelir” olarak kabul edilecektir.

1.3. Alacaklar ve Borçlar

İşletmenin sahip olduğu bütün senetli ve senetsiz borç ve alacaklar bu kavrama dahildir. Alacaklar için dönem sonunda yapılan değerleme işlemleri borçlar içinde yapılabilecektir.

Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinde, yabancı paraların borsa rayici ile değerlendirileceği ve bu hükmün yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da cari olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, geçici vergiye tabi kazançların tespitinde yabancı paralar ile yabancı para cinsinden olan alacak ve borçların bu hüküm dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak değerlemede T.C. Merkez Bankası'nca Resmi Gazetede geçici vergi döneminin kapandığı tarih itibarıyla yayımlanan döviz alış kurları esas alınacaktır.

Vergi Usul Kanunu'nun 281 ve 285. maddelerinde 5228 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile; mükelleflerin mevduat ve kredi sözleşmelerine müstenit alacak ve borçları değerleme gününe kadar hesaplanacak faizleri ile birlikte dikkate alınacaktır. Söz konusu hüküm geçici vergi açısından geçici

vergilendirme dönemlerinin son günü itibarıyla uygulanacaktır.

1.4. Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması

Vergi Usul Kanununun 280, 281 ve 285 inci maddeleri uyarınca, yabancı para cinsinden olanlar da dahil olmak üzere, vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar değerleme günü kıymetine irca edilebilmektedir. Bu hüküm uyarınca mükellefler, geçici vergiye tabi kazançların tespitinde, isterlerse vadesi gelmemiş senede bağlı borç ve alacaklarını değerleme gününün kıymetine irca edebileceklerdir.

Geçici vergi açısından reeskont yapılmış olması müteakip geçici vergi dönemlerinde veya hesap dönemine ilişkin kazancın hesaplanmasında da reeskont işleminin yapılmasını gerektirmemektedir. Örneğin, 2006 yılının üç aylık kazancının tespitinde bu tür alacak ve borçlarını değerleme gününün kıymetine irca etmeyi tercih eden bir mükellef, dilerse 2006 yılının altı aylık kazancının tespitinde senede bağlı alacak ve borçlarını değerleme gününün kıymetine irca etmeyebilecektir. Geçici vergi uygulaması yönünden senetli alacaklarını değerleme gününün kıymetine irca eden mükelleflerin, borç senetleri için de aynı uygulamayı yapmaları zorunludur.

Alacak ve borç senetlerinin döviz üzerinden düzenlenmesi halinde bunların vade tarihlerindeki YTL karşılıklarının bilinmesi imkansızdır. Döviz üzerinden düzenlenen senetlerin reeskonta tabi tutulması halinde, bu senetlerin üzerindeki döviz bedellerinin esas alınması gerekir. Bu hesaplamayla bulunan tutar, Maliye Bakanlığı'nca belirlenen kur esas alınarak YTL'ye çevrilerek hesaplara intikal ettirilir.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre senede bağlı olmayan alacaklar reeskonta tabi tutulmaz. Eğer diğer mevzuat gereği (Sermaye Piyasası Kanunu gibi) reeskonta tabi tutulur ise; Vergi Usul Kanunu açısından kanunen kabul edilmeyen gider sayılır ve vergi matrahının hesaplanmasında reeskontun

uygulandığı dönemdeki ticari kazançta ilave edilir ve bu şekilde mali kara ulaşılır.

1.5. Şüpheli ve Değersiz Alacaklar

Şüpheli hale gelen alacaklar için değerlendirme günü itibariyle karşılık ayırma şartlarının bulunup bulunmadığına bakılarak, şartların gerçekleşmesi halinde karşılık ayrılabilir. Şüpheli hale gelen alacağın içinde bulunduğu hesap dönemini aşmamak üzere geçici vergi dönemlerinden herhangi birinde karşılık ayırmak mümkündür. İzleyen geçici vergi dönemlerinde yada hesap dönemi sonu itibariyle karşılık ayrılan alacaklar şüpheli alacak özelliğini kaybederse ve karşılık ayırma için kayıt yapılmışsa; bu kaydın tersi yapılarak karşılık ayırma işleminin iptal edilmesi gerekir. Son aşamada, karşılık gideri hesabının kapatılması yerine konusu kalmayan karşılıklar hesabı da kullanılabilir.

Yıllık kazancın belirlenmesinde değersiz alacakların bu hale geldikleri hesap döneminde gider yazılmaları esastır. Bir hesap dönemi içerisindeki geçici vergi dönemlerinde değersiz hale gelen alacak hesap dönemi aşılmamak kaydıyla gider yazılabilmektedir.

1.6. Amortisman Uygulaması

Mükellefler yıllık olarak hesaplayacakları amortisman tutarının ilgili döneme isabet eden kısmını geçici vergiye ilişkin kazançlarının tespitinde dikkate alabileceklerdir. Yıl içinde iktisap edilen amortisman tabi iktisadi kıymetler için yıllık olarak ayrılacak amortisman tutarından kazancın ilgili olduğu döneme isabet eden kısım dikkate alınacaktır. Örneğin, üçüncü dönemde iktisap edilen bir demirbaş için bu dönemde 9 aylık amortisman ayrılabilir. Bu şekilde amortisman tabi tutulacak iktisadi kıymetlerin değerlendirme günü itibariyle aktifte bulunması gerekmektedir. Örneğin; 10.08.2007 tarihinde 10.000.- YTL.'ye satın alınan ve faydalı ömrü 5 yıl olan makine için III. ve IV. Geçici vergi dönemlerinde ayrılacak amortisman tutarları aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

III. Dönem : $10.000 \times 0,20 = 2.000.-$ YTL. (2007 yılı için) $2.000 \times 3/4 = 1.500.-$ YTL.

IV. Dönem : $10.000 \times 0,20 = 2.000.-$ YTL. (2007 yılı için) $2.000 \times 4/4 = 2.000.-$ YTL.

Ancak, Vergi Usul Kanununun 320 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan binek otomobillerin amortisman tabi tutulmasına ilişkin hüküm, geçici vergiye ilişkin kazancın tespitinde de dikkate alınacaktır. Bu hükmü göre; Örneğin; 10.08.2007 tarihinde 10.000.- YTL.'ye (otomobil alışına ilişkin Kdv'nin doğrudan gider hesaplarına intikal ettirildiği varsayımı altında) satın alınan ve faydalı ömrü 5 yıl olan binek otomobil için III. ve IV. Geçici vergi dönemlerinde ayrılacak amortisman tutarları aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

III. Dönem : $10.000 \times 0,20 = 2.000.-$ YTL. (2007 yılı için) $2.000 \times 2/12 = 333,33.-$ YTL.

IV. Dönem : $10.000 \times 0,20 = 2.000.-$ YTL. (2007 yılı için) $2.000 \times 5/12 = 833,33.-$ YTL.

Amortisman uygulamasında da yıllık olarak seçilen usulün geçici vergi dönemlerinde değiştirilmesi mümkün değildir. Benzer şekilde, mükellefler ilk defa aktive aldıkları kıymetler için geçici vergi açısından seçtikleri amortisman usul ve oranını yıllık olarak da uygulamak zorundadırlar.

Aktifleştirilen ilk tesis ve taazzuv giderleri, peştamallıklar ve özel maliyet bedellerinin itfasında da yıllık olarak itfa edilecek tutardan ilgili döneme isabet eden kısım dikkate alınacaktır.

1.7. Dönem Sonu Stoklarının Tespiti ve Değerlemesi

Bilindiği üzere, yıllık beyanname ile beyan edilen kazançların tespitinde, mükelleflerin, mal mevcutlarını fiilen saymak, ölçmek veya tartmak suretiyle belirlemeleri gerekmektedir. Ancak, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesi hükmü, geçici vergi matrahının hesaplanmasında dönem sonu mal mevcutlarının kayıtlar üzerinden tespit edilmesine imkan tanımıştır. Dolayısıyla geçici vergiye esas kazançlarının tespitinde mükellefler, dönem sonu mal mevcutlarını kaydi olarak tespit edebilme imkanına sahiptir. Bununla birlikte, dileyen mükellefler dönem sonu mal mevcutlarını fiili envanter yapmak suretiyle belirleyebileceklerdir.

İster kaydi, ister fiili envanter sonucu tespit edilmiş olsun, dönem sonu mal mevcutlarının değeri Vergi Usul Kanunu'nda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilecektir. Mükellefler dönem sonu stoklarının değerini, Vergi Usul Kanunu'nda öngörülen herhangi bir yöntemle tespit edebilirler. Vergi Usul Kanunu'nda temel değerlendirme ölçüsü fiili maliyettir. Bu yöntemi uygulamak mümkün olmadığı takdirde ortalama maliyet yöntemi kullanılacaktır.

Mükelleflerin yıllık kazançlarının tespitinde kullanmış oldukları yöntem ile geçici vergi dönemleri itibarıyla kullandıkları yöntem aynı olmalıdır. Değerleme işleminde mükellefe seçimlik hak tanındığı durumlarda, yıllık olarak yapılacak tercih geçici vergi uygulamasında da dikkate alınacaktır. Örneğin, maliyet tespit yöntemi olarak ilk giren ilk çıkar (FİFO) yöntemini seçen bir mükellefin geçici vergi açısından da uygulama süresi boyunca bu yöntemi kullanması gerekmektedir. Aynı şekilde, geçici vergi döneminde ilk giren ilk çıkar (FİFO) yöntemi uygulanmaya başlanmışsa hesap dönemine ilişkin gelir veya kazancın tespitinde de bu yöntem kullanılacaktır.

1.8. Aktif ve Pasif Geçici Hesap Kıymetleri

Geçici vergi dönemleri itibarıyla peşin tahsil edilen gelirler ile peşin ödenen giderler tespit edilerek dönemsellik ilkesi uyarınca ayrılmalı, kazancı tespit edilen geçici vergi dönemine ait olmayan gelir ve giderler ilgili oldukları geçici vergi dönemlerinde dikkate alınmalıdır.

2. Özellik Gösteren Durumlar

2.1. İndirim ve İstisnaların Dikkate Alınması

Mükellefler geçici vergiye tabi kazançlarının tespitinde, söz konusu kazançlarını yıllık beyanname ile beyan etmeleri halinde yararlanabilecekleri tüm indirim ve istisnaları dikkate alabileceklerdir.

İndirim ve istisnalardan yararlanma belirli şartlara bağlanmış ise, bu şartların yerine getirilip getirilmediği, ilgili geçici vergi döneminin son günündeki duruma göre belirlenecektir.

Kazancın bütünüyle gelir ve kurumlar vergisinden istisna edildiği veya hesaplanan gelir ve kurumlar vergisinden belirli oranlarda indirim yapıldığı durumlarda da geçici vergi beyannamesi verilecek-

tir. Gerekli şartlar yerine getirildiği için kazancın bütünüyle istisna edildiği durumda, verilecek geçici vergi beyannamesinde kazanç beyan edilecek ancak geçici vergi hesaplanmayacaktır. Şarta bağlı olarak hesaplanan gelir ve kurumlar vergisinden belirli oranda indirim yapıldığı durumda ise, verilecek geçici vergi beyannamesinde beyan edilen geçici vergi matrahına göre hesaplanacak geçici vergiden, hak kazanılan oranda indirim yapılmak suretiyle ödenmesi gereken geçici vergiye ulaşılacaktır.

Öte yandan, istisna uygulaması için gerekli şartların kaybedilmesi halinde, bu durumun meydana geldiği tarihin içinde bulunduğu geçici vergi döneminden itibaren istisna uygulanamayacaktır. Bu durumda, şartların kaybedildiği tarihin içinde bulunduğu gelir ve kurumlar vergisi hesap dönemi bir bütün olarak değerlendirilecek, değişen geçici vergi uygulaması, aynı hesap döneminin şartların kaybedildiği tarihten önceki geçici vergi dönemlerini de kapsayacaktır. Ancak, şartların kaybedildiği dönemden önceki geçici vergi dönemlerine ilişkin olarak herhangi bir müeyyide uygulanmayacaktır.

Geçici vergi matrahının tespitinde dikkate alınan indirim ve istisnalar için, Gelir Vergisi Kanununun 94/6 maddesi uyarınca herhangi bir kesinti yapılmayacaktır.

2.2. Geçmiş Yıl Zararları

Geçici vergi matrahının hesaplanmasında, gelir ve kurumlar vergisi matrahlarının tespitinde indirimi mümkün olan geçmiş yıl zararları dikkate alınacaktır.

2.3. Yatırım İndirimi Uygulaması

08.04.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan değişiklikle, 4842 sayılı Kanunla getirilen yatırım indirimi müessesesi yürürlükten kaldırılmıştır. Geçiş dönemine ilişkin olarak bazı düzenlemeler yapılmış ve 5479 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 69. madde ile; 1/1/2006 tarihinden geçerli olmak üzere;

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri; 31/12/2005 tarihi itibarıyla mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indiremedikleri yatırım indirimi istisnası tutarları ile;

a) 24/4/2003 tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri

kapsamında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki ek 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri çerçevesinde başlanılmış yatırımları için belge kapsamında 1/1/2006 tarihinden sonra yapacakları yatırımları,

b) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 19 uncu maddesi kapsamında 1/1/2006 tarihinden önce başlanan yatırımlarla ilgili olarak, yatırım ile iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırımları, nedeniyle, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını, yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (**vergi oranına ilişkin hükümler dahil**) çerçevesinde sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlarından indirebilirler. Hükümlerine yer verilmiştir.

Geçici 69. madde ile yapılan düzenleme uyarınca; bu madde de düzenlenen sınırlar çerçevesinde Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi mükellefleri yatırım indirimi istisnasından 2006, 2007 ve 2008 yıllarında yararlanabileceklerdir. Yatırım indiriminin kullanılma zorunluluğu bulunmamaktadır. 2006, 2007 ve 2008 yıllarında kullanılması mümkün olmakla beraber yatırım indirimi istisnasından yararlanılıp yararlanılmaması mükelleflerin isteklerine bırakılmıştır. Bu tercih 2006, 2007 ve 2008 yıllarının tamamı için kullanabileceği gibi bu yılların herhangi biri için de kullanabilecektir. Ancak var olduğu halde herhangi bir nedenle yararlanılmayan yatırım indirimi istisnası tutarlarının sonraki yıllara devri mümkün değildir. Buna karşın, kazanç yetersizliği nedeniyle indirimi fiilen mümkün olmayan kısım ise izleyen dönemlerde indirilebilecektir.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde mükelleflerin geçici vergi dönemlerin de yatırım indirimi istisnasından yararlanabilecekleri açıktır. Mükelleflerin, 2007 ve 2008 yıllarının ilk geçici vergi döneminde belirledikleri yatırım indirimi istisnasından yararlanıp/yararlanmama tercihlerinden yıllık beyanname döneminde vazgeçmelerine imkan bulunmamaktadır.

2.4. Bağış, Yardım ve Sigorta Primi İndirimi

Geçici vergi mükellefi gerçek kişiler, Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinde belirtilen bağış,

yardım ve sigorta primi indiriminden, kurumlar ise Kurumlar Vergisi Kanunu'nda düzenlenen bağış ve yardım indiriminden geçici vergiye esas kazançlarını tespit ederken yararlanabileceklerdir. Bu durumda, söz konusu maddelerde yer alan oranlar, geçici vergiye esas kazançta uygulanmak suretiyle indirim konusu yapılabilecek tutar belirlenecektir. Yıllık beyanname beyan edilen kazanç olmaması veya yetersiz olması halinde, geçici vergi dönemlerinde indirilen bağış ve yardım tutarının, yıllık beyannameye göre yararlanılması mümkün olan kısmı; gelir vergisi mükelleflerince beyan edilen gelirden indirilecek, kurumlar vergisi mükelleflerince gider olarak dikkate alınacaktır. Kalan kısım, gelir vergisi mükelleflerince indirim konusu yapılamayacak, kurumlar vergisi mükelleflerince ise kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaktır.

2.5. Gayri Maddi Hak Bedeli ve Ciro Primi Gibi Ödemeler

Hangi esasa göre hesaplanırsa hesaplınsın, lisans, know-how gibi gayri maddi hak bedeli ile ciro primi niteliğindeki ödemeler, tahakkuk ettikleri dönemde gelir veya gider olarak dikkate alınacaktır. Gayri maddi hakların iktisap edilmesi durumunda ise iktisap edildikleri dönemde iktisap bedelleri üzerinden ayrılan amortisman tutarları gider olarak dikkate alınacaktır.

2.6. Yenileme Fonu Uygulaması

Vergi Usul Kanununun 328 inci maddesinde düzenlenen, amortisman tabi iktisadi kıymetlerin satılmasından kaynaklanan karın yenileme fonuna alınmak suretiyle vergi matrahına eklenmemesi uygulaması geçici vergi matrahının tespitinde de yapılabilecektir. Bu durumda, yeni iktisadi kıymet iktisap edilmesi halinde, yenileme fonuna aktarılan kar, bu kıymete ilişkin olarak geçici vergi dönemlerinde ayrılacak amortismanlara mahsup edilecektir.

2.7. Dar Mükellefiyete Tabi Olanların Ulaştırma İşlerinde Matrah

Dar mükellefiyete tabi olan gerçek kişilerin Türkiye ile yabancı memleketler arasında yaptıkları taşıtırma işleri ile dar mükellef yabancı taşıtırma kurumlarının geçici vergiye esas kazançları, gelir veya kurumlar vergisine matrah olacak kazançlarının belirlenmesinde uygulanan usul ve esaslara göre tespit edilecektir.

IV – SONUÇ

Geçici vergi; nihai bir vergileme sistemi olmayıp sadece takvim yılı veya hesap dönemini takip eden yıl içerisinde ödenecek olan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilecek bir vergidir. Bu uygulama ile vergisi kaynakta kesilerek peşin alınan mükellefler ile vergilerini ertesi yıl ödeyen mükellefler arasındaki eşitsizlik giderilmeye çalışılmış ayrıca verginin geç ödenmesinden kaynaklanan enflasyon etkisinin azaltılması ve vergilerin kamu gelirlerine dönüştürülmesinin hızlandırılması amaçlanmıştır. Geçici vergi uygulaması mükelleflere ve meslek mensuplarına ek yükler getirmekle beraber konuluş amaçları dikkate alındığında modern vergileme sisteminin bir gereği olduğu açıktır.

Gelir/Kurum Geçici Vergi matrahının hesaplanmasında mükelleflerin dikkat etmesi gereken hususlar vergi kanunlarında ve ilgili tebliğlerde düzenlenmiş olup, geçici vergi dönemi sonu itibariyle mükelleflerin yapması gereken dönem sonu işlemleri hesap dönemi sonu itibariyle yapılacak dönem sonu işlemleri (dönem sonu stoklarının tespiti ve değerlemesi) ile paralellik göstermektedir. Bu nedenle mükelleflerin herhangi bir cezai işlemle karşılaşmamları için yukarıda belirlenen esaslar çerçevesinde geçici vergi matrahlarını hesaplamaları gerekmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 157, 173, 217 sıra no lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve İlgili Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- Vergi Muhasebesi, Vergi Denetmenleri Hasan ALTUNCU-Zafer KÜTÜK, Vergi Denetmenleri Derneği Yayınları
- Beyanname Düzenleme Kılavuzu 2007 Hesap Uzmanları Derneği Yayınları
- Denetim İlke ve Esasları, Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, 2004
- 2006 Yılı Kazançlarında Yatırım İndirimi Uygulama Usul ve Esasları, E. Hesap Uzmanı-YMM İbrahim KOCABEY, 14.08.2006
- 3 Seri numaralı Kurumlar Vergisi Sirküsü